

Lovardai életképek „autizmus-szemüvegen” keresztül

1. Bevezetés

Magasan funkcionáló, ép értelmű autizmussal élő gyermekek iskolai integrációját segítem, mint gyógypedagógus, lovasterapeuta.

A gyermekek többségi iskolában tanulnak, mellette autizmus-specifikus fejlesztésben részesülnek. Heti rendszerességgel vesznek részt művészetterápiás és lovasterápiás foglalkozásokon.

Az autizmus specifikus fejlesztés fontos területei a kommunikációs-, és szociális készség fejlesztése. Az iskolai életben, egyéni-, és kiscsoportos fejlesztések tananyagainak gyakorlására, elmélyítésére, általánosítására kiválóan alkalmas a lovasterápia és a foglalkozások környezete.

A mentális állapotok, társas kapcsolatok tanításában nagy motiváló erő a ló.

2. Az autizmusról

Az autizmus egész személyiségre kiterjedő, pervazív fejlődési zavar. Minőségi károsodást mutat a társas kapcsolatokban, a kommunikációban és a rugalmas viselkedésszervezésben.

(L. Wing) E három fejlődési területen minőségi és/ vagy mennyiségi károsodás mutatkozik

az élet első másfél-három évében az ugyanannyi idős átlag fejlődésű gyermekekhez képest.

Sérült:

- 1. az autizmusban érintett személy kölcsönös kommunikációja,
- 2. társas viselkedési készsége mások szándékainak megértése, az érzelmek felismerésének és megosztásának képessége,
- 3. a rugalmas gondolkodás, a változatos és célszerű viselkedés tervezésének és kivitelezésének fejlődése

A. Célok

Az autizmus nem gyógyítható, de az érintett személyek és családjuk élete minőségileg javítható, javítandó.

A foglalkozásokon részt vevő, magasan funkcionáló, többnyire jó nyelvi készségekkel rendelkező, autizmussal élő gyermekekkel minél több szociális helyzetet szeretnénk megértetni. Ezeket az ismereteket több szintéren is tanulni, gyakorolni kell, hogy alkalmazni tudják.

Saját maguk és társaik mentális állapotának megértésében is segítségre szorulnak. Célunk ezen ismereteik bővítésével, hogy minél több sikerélmény érje őket társas kapcsolataikban.

3. Szociális készségek fejlesztésének lehetősége a lovasterápiás foglalkozásokon

A. Közösségi normák megismerése, tanítása

Együttműködés íratlan szabályait tanítjuk, alkalmazásukat gyakoroljuk lovarai környezetben, a ló segítségével. Lóraszállás előtt kiscsoportos foglalkozás keretein belül egyszerű, szociális helyzetet ismertető történetet dolgoznak fel az érintett gyermekek gyógypedagógus segítségével. Ezek a történetek szolgálják:

- a társas viselkedés (köszönés, helyet kérés, elkérés..),
- segítségkérés kortárstól, felnőttől (kobak, eszköz elkérése, lóraszállás..)
- várakozás
- veszélyes helyzetek
- önkiszolgálás területén a helyes viselkedés begyakorlását, majd lovardai helyzetekre való átfordítását, és alkalmazását, de alkalmasak konfliktushelyzetek, viselkedésproblémák kezelésére, megelőzésére is.

A lovardában, ahol a terápiás foglalkozásaink zajlanak, ép gyermekek és felnőttek egyaránt járnak lovagolni. Ez a szintén integrált környezet ad teret az iskolában tanult alkalmazásának gyakorlására.

B. Mentális állapotok felismerése, értelmezése

A mentális állapotok felismerését, tanulását az iskolai egyéni és/vagy kiscsoportos foglalkozásokon Patricia Howlin, Simon Baron-Cohen, Julie Hadwin által szerkesztett „Miként tanítsuk az elme olvasását autizmussal élő gyerekeknek?” című gyakorlati kalauz alapján végezzük.

Az általuk felállított érzelmek megértésének öt szintjét ismerhetik meg a gyermekek.

Ezek a szintek a következők:

1. szint	Arckifejezések felismerése fénykép alapján
2. szint	Az érzelmek felismerése sematikus rajzokról
3. szint	A szituációs alapú érzelmek azonosítása
4. szint	Vágy alapú érzelmek
5. szint	Vélekedés alapú érzelmek

Lóháton is ugyanezek a szinteken haladva sok játékkal, feladattal gyakorolják az iskolában elsajátított ismereteket. Ezekből mutatok be párat:

Általuk jól és kevésbé ismert emberek fényképeit keresik meg a lovardában.

A fényképekről fel kell ismerniük a megjelenített érzelmi állapotot.

Csoportosan játék közben már nem csak a képek és ábrák alapján kell az érzelmeket felismerni, hanem társaik arcán is. A lovon ülő elhalad mellettük a lóval, és annál a társánál kell megállnia, aki mosolyog rá. E feladatok közben az ügyesebbek szírárt vehetnek a kezükbe és azzal irányíthatják a lovat, a többiek szóban mondják, hogy a segítő felnőtt merre irányítsa a vezetett négy lábút.

A lovardában, a ló közelségében átélt, felismert érzések segítségével alkotott képsorok az iskolában történő autizmus specifikus fejlesztéseken is fontos szerepet játszanak.

C. Lovak mentális állapotainak megismerése

A foglalkozásokon segítő lónak és társainak non verbális kommunikációját is megismerik a lovasok. A lovak érzelmeinek felismerését hasonlóan tanulják, mint

embertársaikét. A gyerekek által jól ismert terápiás lóról készített fényképekről kell felismerniük annak érzelmi állapotát. Ezen ismeretek után sematikus ábrákkal hajtják végre az előző feladatot.

A lovak mentális állapotait természetesen magukon a lovakon is meg kell figyelniük.

Ezen a területen fontos feladat, hogy megtanulják az érintett gyermekek, adott viselkedésük miként hat a lóra, milyen érzelmi reakciót válthatnak ki belőle.

D. Ló és lovas kapcsolata, kommunikációja

A lovaglás ló és lovas közötti non verbális kommunikáció. Amely eredményes és kellemes csak a kölcsönös egymásra figyeléssel lehet. Akadálypályákon, képkereső feladatoknál gyakran van lehetősége a gyermekeknek arra, hogy maguk irányítsák a lovat.

A ló és a lovasa között kialakuló kapcsolat a gyermekekre pozitív hatást gyakorol. Megismerik a lovak kommunikációját, a lovas segítségeinek lóra gyakorolt hatását. Fogékonnyá válnak a ló különféle jelzéseikre, reakcióikra. Ennek gyakorlása hozzásegíti őket, hogy a mindennapokban más emberekkel való kapcsolatuk javuljon, a kommunikációt tudatosan, funkcionálisan használják.

A gyermek és a ló között kialakuló kapcsolat elősegíti az autizmussal élők érzelmeinek spontán kimutatását is.

E. Rugalmasabbá válás, a szabadidő eltöltése

Az autizmussal élő gyermekek állapotukból kifolyólag rugalmas viselkedésszervezésük károsult, ezért a strukturálatlan idő eltöltésének megszervezésében segítségre szorulnak.

A lovasterápiás fejlesztés során a gyermekek egyrésztől lehetőséget kapnak szabadidejük hasznos eltöltésére, másrésztől javítja szervezési gyakorlatukat, és elősegíti a különféle szituációk rugalmasabban történő kezelését, önállóságuk fejlesztését.

F. Nem mindennapi gyermekek nem mindennapjai

A csoportba járó gyerekek több lovardai rendezvényen, versenyeken, bemutatókon aktívan vesznek részt. Sokat készülnek rá, várják az elismerést, ami nem feltétlen az érem, hanem a számukra fontos emberek figyelme, dicsérete. Az állapotuknak megfelelő előkészítés segítségével ugyanúgy élvezik ezeket a nem mindennapi helyzeteket, mint mások.

Egy autizmussal élő gyermek számára a funkcionális, kölcsönös kommunikáció és a szociális interakciók tanulására minden helyzetet, lehetőséget meg kell ragadni. Minél több élethelyzetet megismernek, és megtanulnak a társadalmi normáknak megfelelően kezelni, annál nagyobb lehetőségük lesz egy teljesebb életre.

